

Social Problems in Novel Finalists of S.E.A. Write Award, During 2018 – 2021

Lu Zuoxi^{1*}, Jansuda Chaiprasert² and Teerachot Kerdkaew³

¹Graduate student, Communicative Thai as a Second Language Program, Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

²Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

³Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

¹E-mail: 578917595@qq.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-3634-5540>

²E-mail: jansuda_chaiprasert@yahoo.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-5703-3188>

³E-mail: tongin2000@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5681-0366>

Received 01/10/2024

Revised 02/10/2024

Accepted 02/11/2024

Abstract

Background and Aims: Literary works winning the S.E.A. Write Award are broadly recognized and admired; their authors mostly convey social ideas, values, and events through artistic letters reflecting movements and changes in Thai society. This research aims to analyze seventeen novel finalists of the S.E.A. Write Award, from 2018 to 2021. The study of reflections on social problems provides readers understanding of Thai society.

Methodology: The researcher surveys and collects data relating to social problems from novel finalists of the S.E.A. Write Award, during 2018 – 2021. The content specifically reflects various social issues in Thai society, using the concept of social reflection to analyze the text of the novels and present the research results in a descriptive-analytical form.

Results: Five aspects of social problems found are: 1) Living of urban and rural people, problems in the urban areas include city congestion, high cost of living, traffic jams, and flooding affecting transportation. For rural areas, there are natural disasters causing losses of life and property, and risks of public disasters. 2) Family conflicts, between mothers-in-law and daughters-in-law because of different generation values and jealousy of love; between fathers-in-law and sons-in-law caused by conflicts in power and properties; the problem of infidelity of the husband causing stress to the wife who has to be fully in charge of the family affecting the future of the children. 3) Economic problems, especially debts caused by the value of the wedding dowry, which increases their debts and makes their future difficult. The poor, with low incomes but high expenses, by the unfair system have to pay high interest for their loans and have progressive collective debts, which unavoidably affect their family and social stability. 4) Unemployment problems, the use of technologies, robots, and AI make humans unemployed. Laborers are employed; the disabled are ignored by society, unable to get employment, usually have to work harder for the wage, live a suffering life, and face inequality. 5) Problems of the youth, including

early sexual affairs, uneducated or early leaving school, and smoking addiction, which are all caused by social and economic changes.

Conclusion: Five social problems of Thai society observed from the analysis of the novel finalists of S.E.A. Write Awarded, during 2018 – 2021, include 1) living problems caused by city congestions in the urban and disasters in the rural; 2) family conflicts between family members, especially who joined by law; 3) debt problems caused by governmental economic policies and social values; 4) unemployment problems affected by technologies and physical disability; and 5) problems of the youth, relating to early sexual affairs, early leaving school and risky behaviors.

Keywords: Social Problem; Novel Finalists; S.E.A. Write Award

ปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564

Lu Zuoxi^{1*}, จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ² และธีรโชติ เกิดแก้ว³

¹นักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

²สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

³สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: วรรณกรรมรางวัลซีไรต์เป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับและยกย่องถึงปัจจุบัน โดยผู้ประพันธ์แต่ละคนถ่ายทอดความคิด ค่านิยม และเหตุการณ์ในสังคมผ่านตัวอักษร สะท้อนถึงการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 จำนวน 17 เรื่อง โดยวิเคราะห์ตัวบทของนวนิยายกล่าวข้างต้นสะท้อนปัญหาสังคมช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจสภาพสังคมไทย

ระเบียบวิธีการวิจัย: ผู้วิจัยได้สำรวจและรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 เฉพาะที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสังคมไทยในด้านต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดภาพสะท้อนสังคมในการวิเคราะห์ตัวบทนวนิยายและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย: จากการวิจัยพบภาพสะท้อนปัญหาสังคม 5 ด้าน คือ 1) ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ แยกเป็นในเมืองและชนบท ในเมืองพบปัญหาแออัด ค่าครองชีพสูง ค่ารถแพง การจราจรติดขัด และน้ำท่วม ทำให้การเดินทางลำบาก ส่วนในชนบทพบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน 2) ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวที่พบเป็นความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้จากค่านิยมต่างวัย และระหว่างพ่อตากับลูกเขยเรื่องอำนาจและทรัพย์สิน ส่งผลให้ครอบครัวตึงเครียด นอกจากนี้ พฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ของสามียังสร้างความขัดแย้ง ทำให้ภรรยาต้องรับภาระคนเดียวและลูกขาดความอบอุ่น 3) ปัญหาหนี้สิน เกิดจากนโยบายเศรษฐกิจและค่านิยมค่าสินสอด ทำให้ครอบครัวยากจนต้องกู้เงินและหนี้สะสมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ชีวิตลำบากและกระทบความมั่นคงของครอบครัว 4) ปัญหาการว่างงานที่เกิดจากการนำเทคโนโลยี หุ่นยนต์ และเอไอมาแทนแรงงานทำให้เกิดการว่างงาน และคนพิการถูกปฏิเสธโอกาสในการทำงานน้อย ชีวิตลำบาก และขาดความเท่าเทียม 5) ปัญหาของเยาวชนที่พบคือ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ขาดความสนใจการศึกษา ออกจากโรงเรียนทำงาน และการสูบบุหรี่ เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ

สรุปผล: การวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยจากนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 พบปัญหาสังคม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ที่แออัดในเมืองและภัยพิบัติในชนบท 2) ความขัดแย้งในครอบครัวที่พบเป็นแม่สามีกับลูกสะใภ้ พ่อตากับลูกเขย และสามีภรรยา 3) ปัญหาหนี้สินจากนโยบายเศรษฐกิจและค่านิยมทางสังคม 4) ปัญหาการว่างงานจากเทคโนโลยีและการถูกกีดกันของคนพิการ 5) ปัญหาเยาวชน มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย ออกจากโรงเรียนทำงาน และมีพฤติกรรมเสี่ยงที่เหมาะสมก่อนวัย

คำสำคัญ : ปัญหาสังคม; นวนิยายเข้ารอบสุดท้าย; รางวัลซีไรต์

บทนำ

วรรณกรรมรางวัลซีไรต์ของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบัน มีผลงานจำนวนมาก ถือเป็นงานเขียนที่

เป็นตัวแทนของยุคสมัย โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม โดยผู้ประพันธ์ย่อมนำเสนอประเด็นปัญหาสังคม วัฒนธรรม การเมือง ความขัดแย้ง และการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ผ่านวรรณกรรมรางวัลซีไรต์ ดังจินตนา อินทร์แหยม (2562: บทความออนไลน์) กล่าวถึงนวนิยายเข้ารอบรางวัลซีไรต์ ปี 2561 ว่านวนิยายเข้ารอบรางวัลซีไรต์ ปี 2561 ทำให้เห็นภาพรวมและพัฒนาการของวรรณกรรมไทยร่วมสมัย ผู้ประพันธ์ก็มีตั้งแต่วรรณกรรมแนวสะท้อนสังคมที่ผู้ประพันธ์ใช้บันเทิงคดีเป็นเครื่องมือพูดถึงภาพสะท้อนปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงในครอบครัวและความขัดแย้งทางการเมือง

ปัญหาสังคมที่ผู้ประพันธ์ได้นำเหตุการณ์และสภาพของสังคมมาเป็นเนื้อหาของนวนิยายนั้น แม้เนื้อหาของนวนิยายไม่ได้สะท้อนปัญหาสังคมโดยตรงไปตรงมาเสมอไป หรือเป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏในความเป็นจริงของสังคมเสมอ แต่ยังเป็นมุมมองของผู้ประพันธ์ที่ถ่ายทอดความคิด ค่านิยม และจินตนาการของตนเองด้วย ดังสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2542: 13) ได้กล่าวไว้ว่า “สังคมมนุษย์ทุกสังคมมักจะมีปัญหาสังคมอยู่บ้างไม่มากก็น้อย มนุษย์จึงต้องพบเห็นปัญหาสังคมอยู่ในทุกวันทั้งในชีวิตจริง” ดังนั้น นวนิยายจึงเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่สามารถศึกษาปัญหาที่ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกไว้ในเรื่องผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย เช่น พฤติกรรมของตัวละคร เป็นต้น

ปัญหาสังคมที่ปรากฏในรางวัลซีไรต์ยังคงถูกพูดถึงเสมอ เพราะเป็นปัญหาปรับความใหม่เป็น เพราะเป็นปัญหาสังคมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุดและอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ รางวัลซีไรต์ยังมีความน่าสนใจในการนำเสนอปัญหาสังคมที่มีความใหม่และแปลกใหม่ในการนำเสนอปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งทำให้มองเห็นสภาพความเป็นสังคมไทยในหลากหลายมิติ ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2547: 47) ได้วิเคราะห์ภาพรวมนวนิยายซีไรต์ในรอบ 25 ปีว่าผู้ประพันธ์เหล่านี้ได้เน้นการสะท้อนปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเติบโตของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทำลายคุณค่าความเป็นมนุษย์ ซึ่งต่างจากรวมการเพื่อชีวิตที่เน้นการวิพากษ์ความขัดแย้งทางอุดมการณ์การเมืองในอดีต นวนิยายซีไรต์เหล่านี้จึงทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมและปัญหาทางศีลธรรมในมุมมองที่กว้างขึ้นและเข้าถึงความซับซ้อนของสภาพการณ์ในสังคมยุคใหม่ นอกจากนี้ ดังที่ประธานคณะกรรมการรอบคัดเลือกในปี 2561 ธเนศ เวศร์ภาดา (2561: ออนไลน์) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับนวนิยายที่ผ่านเข้ารอบประจำปี 2561 ว่าวรรณกรรมเหล่านี้ได้สะท้อนเรื่องราวที่บอกเล่าถึงเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ ชีวิตส่วนตัว ความกดดันทางสังคม ปัญหาครอบครัว และการต่อสู้ต่าง ๆ เช่น การตอบโต้ของมนุษย์กับธรรมชาติ หรือปัญหาทางการเมือง ซึ่งทุกเรื่องได้ชี้ให้เห็นสังคมตระหนักถึงปัญหาที่เผชิญและกระตุ้นให้เกิดการหาทางออก

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมในวรรณกรรมไทย มีผู้ทำการศึกษาไว้หลากหลายเรื่อง อาทิ งานวิจัยของวชิรวิญญู บุญทา (2566) เรื่อง “ความรุนแรงในเรื่องสั้นที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2560” งานวิจัยของกิตติศักดิ์ แก้วตา (2566) เรื่อง “วาทกรรมชายขอบในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560” งานวิจัยของวิชลดา ยิ้มแย้ม (2558) เรื่อง “ภาพครอบครัวในนวนิยายรางวัลซีไรต์” จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมในวรรณกรรมซีไรต์ที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเป็นชายขอบ ปัญหาความรุนแรง และปัญหาครอบครัวในสังคมเมืองและชนบท งานวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นถึงปัญหาสังคมที่ถูกพูดถึงผ่านวรรณกรรม ทั้งเรื่องของจริยธรรม ครอบครัว ความรุนแรง และการสร้างความเป็นชายขอบในสังคมเห็นสภาพความเป็นสังคมไทย

ดังนั้น จึงมีความสนใจในการวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 และงานวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เรื่อง “ภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564” ซึ่งใช้แนวคิดภาพ

สะท้อนสังคมในการมองนวนิยายเป็นกระจกที่สะท้อนปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ ผ่านเนื้อหาของนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ในปีดังกล่าว จะทำให้เข้าใจปัญหาสังคมไทยในช่วงเวลานั้น ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้และใช้เป็นแนวทางการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมในวรรณกรรม ทำให้ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมเป็นสื่อที่สะท้อนถึงปัญหาในสังคมอย่างเข้าใจ วรรณกรรมช่วยให้เราเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย ที่นำเสนอผ่านตัวละคร เรื่องราว และเนื้อหาของนวนิยาย ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาจากนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 ทำให้ทราบถึงภาพสะท้อนสภาพสังคมไทย ดังนี้

กิตติศักดิ์ แก้วตา (2566) เรื่อง “วาทกรรมชายขอบในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560” พบพบว่าการสะท้อนภาพชายขอบมีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานภาพและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านภูมิศาสตร์ ด้านสุขภาพและสาธารณสุข ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านการเมืองและการปกครอง เป็นกระบวนการสร้างความเป็นชายขอบในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม

สุทธิดา สุวรรณวงษ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง “สังคมเมืองร่วมสมัยในวรรณกรรมสมัยของขวัญของภาคินัย” แสดงให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองร่วมสมัยสามารถสะท้อนผ่านวรรณกรรมสมัยของขวัญของภาคินัย โดยมีปัญหาที่เกี่ยวกับการกดขี่ การเสื่อมถอยทางจริยธรรม และความสัมพันธ์ที่ล้มเหลว ซึ่งล้วนมีสาเหตุมาจากระบบทุนนิยมและเทคโนโลยีสมัยใหม่

Mo Ling Fen (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย: ภาพสะท้อนจากนวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2508 – 2557” พบปัญหาครอบครัวที่สะท้อนจากนวนิยาย ได้แก่ ปัญหาเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหา ปัญหาเกิดจากการรับค่านิยมจากตะวันตกที่เห็นว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องปกติ ปัญหาเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาเกิดจากพื้นฐานวิถีชีวิตแตกต่างกัน ทำให้เห็นปัญหาในครอบครัวสังคมไทย

ขอบเขตการวิจัย

นวนิยายที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ นวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 เฉพาะที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสังคมไทย จำนวนรวมทั้งสิ้น 17 เรื่อง นวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่ 1) เกาะล่องหน ของเกริกศิษย์ พละมาตร์ 2) คนในนิทาน ของ กร ศิริวิวัฒน์ (2561), 3) ในกับดักและกลางวงล้อม ของประชาคม ลุนาชัย 4) บ้านในโคลน ของ กิตติศักดิ์ คเชนทร์ 5) พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ ของวีรพร นิติประภา 6) ผุดเกิดมาร่ำ ของอารยา ราชบุรินทร์ 7) หยดน้ำหวานในหยาดน้ำตา ของอรุตา โควินท์ 8) อีกไม่นานเราจะสูญหาย ของอ้อมแก้ว กัลยาณพงศ์ และ นวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2564 จำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ 1) 24-7/1 ของภู กระจาด 2) เกิดในฤดูหนาวที่แดดส่องถึง ของนทธี ศศิวิมล 3) ดำดิ่งสู่เบื้องบน ของวัฒน์ ยวงแก้ว 4) เตพื้น ของศิริพร แก้วกาญจน์ 5)

ภูเขาน้ำตา ของอนุสรณ์ มาราสา 6) รอยสนธยา ของ ทรงศีล ทิวสมบุญ 7) วรรณกรรมที่แท้จริงน่าจะต้องใช้คอมพิวเตอร์เขียนเท่านั้นไม่รู้หรือ ของ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท 8) สุสานสยาม ของปราปต์ และ 9) อาณาเขต ของนิธิ นิธิวีรกุล

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยาย รวมถึงแนวคิดภาพสะท้อนสังคม และทฤษฎีทางสังคมในวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสังคม เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจกับสะท้อนปัญหาสังคมในนวนิยาย
2. ศึกษาความเป็นมาและลักษณะของรางวัลวรรณกรรมซีไรต์
3. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ในปี พ.ศ. 2561 และ 2564 โดยคัดเลือกเฉพาะนวนิยายที่มีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสังคมไทย รวมทั้งหมด 17 เรื่อง
4. วิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ในปี พ.ศ. 2561 และ 2564
5. นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

แนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับภาพสะท้อนปัญหาในนวนิยาย

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในแต่ละยุคสมัยมักถูกบันทึกไว้ในนวนิยาย เนื่องจากนวนิยายถือเป็นแหล่งบันทึกสภาพการณ์ทางสังคมที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง โดยใช้โครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร และเนื้อหาที่อาจอิงจากความเป็นจริงในสังคม รวมถึงจินตนาการของผู้ประพันธ์ จึงสะท้อนปัญหาสังคม ดังที่ อิงอร สุพันธ์วัฒน์ (2558: บทนำ) ได้กล่าวไว้ว่า นวนิยายทำหน้าที่ถ่ายทอดแง่มุมของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจไปตามกระแสของสังคม ในบางยุคสมัยอาจสะท้อนปัญหาครอบครัวเป็นหลัก ในขณะที่บางยุคสะท้อนปัญหาที่หลากหลายยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 ผู้วิจัยได้ศึกษานวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 จำนวนทั้งสิ้น 17 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอภาพสะท้อนปัญหาสังคม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ เกิดจากการจัดการในเมืองและชนบทที่ขาดความเหมาะสม ส่งผลให้เกิดความแออัด น้ำท่วม และภัยพิบัติ 2) ความขัดแย้งในครอบครัว เกิดจากค่านิยมต่างวัย และปัญหาความซื่อสัตย์ของคู่สมรส 3) ปัญหาหนี้สิน เกิดจากนโยบายเศรษฐกิจและค่านิยมสังคม 4) ปัญหาการว่างงาน เกิดจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาแทนแรงงาน และการถูกกีดกันของคนพิการ 5) ปัญหาเยาวชน เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

1. ปัญหาสภาพความเป็นอยู่

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้นำไปสู่ความก้าวหน้าทางด้านวัตถุ เห็นได้จากประชาชนในสังคมไทยปัจจุบันมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากมีสิ่งประดิษฐ์ที่อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาด้วยเช่นกัน ผลการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 17 เรื่องที่มีนำมาศึกษาได้นำเสนอปัญหาความเป็นอยู่ของคนในเมืองและในชนบท ดังที่ในนวนิยายเรื่อง “สุสานสยาม” ได้กล่าวถึงตัวละครในเรื่องว่า สภาพความเป็นอยู่ในเมืองที่แออัด การเดินทางยากลำบาก ทั้งรถไฟฟ้าที่มีราคาสูง รถรับจ้างกุมอำนาจเหนือลูกค้า การใช้แอปเรียกรถหรือแบ่งที่นั่งถูกต้องต่อจากผู้ขับรถเดิม ยานพาหนะยังทำให้เกิดฝุ่นละอองและควันพิษ ส่งผลให้ชีวิตชาวเมืองยากลำบากในการเดินทาง ดังตัวอย่างที่ว่า

“ชาวเขยรู้กันดีว่ารถไฟฟ้าที่ราคาหูฉี่จนปัจจุบันแทบถูกจัดให้เป็นยานพาหนะสำหรับชนชั้นร่ำรวยโก้ขึ้นไปเท่านั้น... โช้ แม้การก่อสร้างของมันจะเปียดขยชีวิตชั้นล่างให้ทรมาณทรกรรมกันมากกว่าปกติก็ตาม ทั้งอณูฝุ่นอันตรายที่ปกคลุมสยามอลังการชั่วนาตาปี ทั้งการสัญจรที่ทวีความยากลำบาก ส่วนรถรับจ้างก็กุมอำนาจเหนือลูกค้า บริษัทหัวสมัยเคยพยายามจัดระเบียบใหม่ให้ผู้โดยสารสามารถเรียกรถผ่านแอปประเมินคนขับ หรือใช้รถส่วนตัวบ้างที่นั่นกันได้ แต่สุดท้ายกลุ่มผู้ขับรถรับจ้างเดิม ...ใช้ความรุนแรงเข้าตอบโต้ ...ท่ามกลางเสียงถอนหายใจของคนใช้ถนนตาต้า ๆ”

(สุสานสยาม, 2564: 43)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ในเมืองที่ค่อนข้างแออัด ซึ่งทำให้การดำรงชีวิตของคนในเมืองประสบกับปัญหาต่าง ๆ เช่น ค่าครองชีพที่สูงจากการใช้บริการรถไฟฟ้า สร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกัน การก่อสร้างที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความขัดแย้งในระบบการให้บริการรถสาธารณะ ส่งผลต่อความสะดวกสบายของผู้ใช้บริการ รวมถึงปัญหาจราจรที่ทำให้การเดินทางเป็นเรื่องยากลำบาก ปัญหาค่าครองชีพที่สูงและค่าเดินทางที่แพงเกิดจากปัญหาพื้นฐาน คือ การจราจรที่ไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาเป็นวงจร ปัญหาเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในเมือง ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในเมืองมีความหลากหลาย

ในนวนิยายเรื่อง “อีกไม่นานเราจะสูญหาย” ได้กล่าวถึงกรุงเทพฯ ๆ ประสบปัญหาน้ำท่วมใหญ่เป็นประจำเกิดจากพายุที่มีความรุนแรง ส่งผลให้ฝนตกต่อเนื่องตลอด น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มสูงจนท่วมกรุงเทพฯ ๆ การระบายน้ำทำได้ยาก ทำให้คนในเมืองเดินทางยากลำบาก ดังตัวอย่างที่ว่า

...พายุประจำปีที่เกิดจากความกดอากาศทางตอนเหนือของประเทศที่รุนแรงมากขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน พายุกระโชก ท้องฟ้าหม่นครึ้มทั่วทุกจุด ฝนตกเกือบตลอด 24 ชั่วโมง จังหวัดอยุธยา อ่างทอง นนทบุรีได้รับผลกระทบอย่างหนักจากแรงหนุนน้ำที่เพิ่มสูงในแม่น้ำเจ้าพระยาที่กั้นด้านหน้าไม่ไหวไหลบ่าเข้าสู่กรุงเทพฯ ช่วงแรกเครื่องสูบน้ำรอการระบายยังคงพอใช้การได้ แต่ฝนที่ตกตลอดเวลาย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและทุกสิ่ง อันที่จริงหลายปีที่ผ่านมา กรุงเทพฯต้องประสบปัญหาน้ำท่วมใหญ่แบบนี้มาตลอด แต่ปีนี้ดูจะหนักหนาสาหัสเอาการน้ำท่วมทันเสียจนหลายคนต้องใช้การสัญจรทางเรือและรถยนต์ประเภทยกสูงแทน...

(อีกไม่นานเราจะสูญหาย, 2561: 99-100)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาน้ำท่วมใหญ่ในเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนใน

เมืองอย่างมาก ทั้งด้านการเดินทางและการดำเนินชีวิต น้ำท่วมที่เกิดจากพายุทำให้ฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมขัง สาเหตุคือ ปัญหาด้านระบบระบายน้ำและโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ เมื่อฝนตกต่อเนื่องระบบการระบายน้ำไม่สามารถระบายได้ จึงทำให้น้ำท่วมขังและไหลป่าเข้าสู่ตัวเมือง ส่งผลให้การเดินทางและการดำรงชีวิตของคนในเมืองได้รับผลกระทบอย่างหนัก รวมถึงด้านการเดินทาง การทำงาน การศึกษา และการใช้ชีวิตล้วนประสบความยากลำบาก ดังนั้น แสดงให้เห็นถึงปัญหาน้ำท่วมมีผลต่อสภาพความอยู่ในเมือง เพราะความไม่เพียงพอและความอ่อนแอของระบบโครงสร้างพื้นฐานของตัวเมือง

นอกจากนี้ สภาพความเป็นอยู่ของชนบทประสบปัญหาภัยพิบัติดินถล่มดัง ในนวนิยายเรื่อง “บ้านในโคลน” ได้กล่าวถึงความสูญเสียและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านกะทูนหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ สภาพหมู่บ้านเต็มไปด้วยดินโคลน ทุกอย่างถูกฝังอยู่ใต้ดินโคลนไปหมด ซึ่งจากหมู่บ้านที่เคยรู้จักกลายเป็นซากที่เหลือไว้เพียงบาดแผล ไม่มีใครสามารถเชื่อได้ว่าหมู่บ้านแห่งนี้ยังคงอยู่ ดังตัวอย่างที่ว่า

...ผมเดินไปที่หน้าต่างมองออกไปข้างนอก คราบดินโคลนเกาะก้นตามต้นไม้ใบไม้ น้ำแห้งไปหมดแล้ว เหลือแต่ท่อนไม้สูงขนาดต่าง ๆ จมอยู่ในดินโคลนเหนียวๆ สูง... มองไปทางไหนก็เห็นแต่โคลนสีเหลืองโกลสุดตา ผมรู้สึกหัวใจโหวงกว่าวันไหน ๆ อย่างบอกไม่ถูกเมื่อลองมองบ้านของพ่อที่เหลือเพียงเสาโยกโย้สามสี่ต้น ส่วนอื่น ๆ จมหายไปดินโคลนน้ำโคลนกับท่อนซุงเอาทุกอย่างไป ทั้งบ้านของพ่อ เรือนของปู่ จักรยาน ความฝันและเพื่อนเล่น ทุกอย่างจมหายและถูกฝังไว้ใต้ดิน โคลนกำลังแห้ง ผมได้แต่ยืนมองดูความว่างเปล่าปล่อยให้ น้ำใส ๆ ไหลลงอาบสองแก้ม....

(บ้านในโคลน, 2559: 284-285)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของชนบทที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างรุนแรงจากดินโคลนถล่ม เหตุการณ์ดินถล่มทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างถูกฝังอยู่ใต้ดิน ก่อให้เกิดการทำลายที่รุนแรงต่อสภาพความเป็นอยู่ และนำไปสู่ความสูญเสียทั้งทางทรัพย์สิน วัตถุ สิ่งของ และชีวิต สภาพแวดล้อมที่เคยอุดมสมบูรณ์และมีความหวังถูกทำลายไป ทำให้ผู้คนในหมู่บ้านต้องประสบกับความยากลำบากในการดำรงชีวิตต่อไป และต้องหาที่อยู่อาศัยใหม่ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่ามนุษย์และชุมชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงภัยพิบัติทางธรรมชาติได้ และทำให้ผู้คนในหมู่บ้านต้องตระหนักถึงความเสี่ยงจากภัยพิบัติดังกล่าว ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ของชนบทที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

2. ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยย่อยทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่ก็เป็นหน่วยพื้นฐานและสำคัญในสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความมั่นคงของสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัว ผลการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 17 เรื่องที่มีนำมาศึกษาได้นำเสนอปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว เช่น ความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ ความขัดแย้งระหว่างพ่อตากับลูกเขย และปัญหาความไม่ซื่อสัตย์ของสามีที่มีพฤติกรรมนอกใจ เป็นต้น ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง “ภูเขาน้ำตา” ได้กล่าวถึงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ โดยแม่ของกอหนิไม่เคยชอบลูกสะใภ้เอสรอฮานี ดังตัวอย่างที่ว่า

ห้วงนั้น กอหนิอยู่ในช่วงปีแรกของการแต่งงาน นอกจากเข้าเวรทำงาน... ตั้งแต่แต่งงานมา มะไม่เคยนึกชอบสมาชิกคนใหม่เลย... “หุงข้าวก็ไม่เป็น” เสียงบ่นประจำวันดังขึ้นให้ได้ยินเสมอ... นางบ่นกระปอดกระแปดว่า ลูกสะใภ้จากบ้านคลองช้างไม่เคยทำอะไรถูกใจเลยสักอย่าง

(ภูเขาน้ำตา, 2565, น. 62)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้มักเป็นปัญหาที่แทบจะแก้ไขได้ยากในครอบครัว และไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพียงใด ปัญหานี้ก็ยังคงอยู่ จากมุมมองสังคมวิทยาหรือจิตวิทยาว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างศีลธรรมและค่านิยมของคนสองรุ่น และพ่อแม่ไม่เคารพในความเป็นอิสระของลูกและลูกสะใภ้ โดยแม่สามีอาจรู้สึกว่าการรักที่เคย์ได้จากลูกชายถูกลดทอนลงเนื่องจากการมีภรรยา ทำให้รู้สึกว่าการรักและความใส่ใจของลูกชายถูกแบ่งปันไปให้ลูกสะใภ้ นอกจากนี้ การอยู่ร่วมบ้านเดียวกันของผู้หญิงต่างสายเลือดที่มีพื้นฐานของครอบครัวแตกต่างกัน หรือการที่ลูกสะใภ้ไม่ใช่คนที่แม่สามีชอบและเลือกเอง ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ สร้างความเครียดให้กับลูกสะใภ้และสามี ส่งผลให้ชีวิตสมรสไม่ราบรื่น สามียังอาจรู้สึกกดดันและความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ไม่เพียงส่งผลต่อความสัมพันธ์ของคู่สมรสและการหย่าร้าง ยังทำให้ต่อการพัฒนาของลูกหลานและความสัมพันธ์ในครอบครัวตึงเครียดมากขึ้น อาจยังนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

นอกจากนี้ ในนวนิยายเรื่อง “คนในนิทาน” ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างพ่อตากับลูกเขย โดยที่มัทธารู้สึกว่าลูกเขยกริซซาอาจรู้ความลับของเขา จึงต้องยอมแลกที่ดินทั้งหมดเพื่อปกป้องความลับนี้ไม่ให้ถูกเปิดเผยดังตัวอย่างที่ว่า

“...พอคิดถึงเรื่องที่โบสถ์เก่าในป่าวันนั้นแล้ว แก่คุณก็ขึ้นมาทันที มันทำให้มัทธารู้สึกว่าตัวเองกำลังตกอยู่ในความไม่ปลอดภัยตลอดเวลา...” “พอไปถึงกลางทาง พ่อเอาย่านางมัดอหิมาไว้” เพียงเท่านั้นมัทธก็แจ่มแจ้งขึ้นในใจทันทีว่ากริซซาได้รู้ความลับอันดำมืดของแกแล้วแน่ ๆ ... กริซซาจึงตามมัทธ ผู้เป็นพ่อตา แล้วทำเป็นไม่สนใจเรื่องซ้ำความเดิมอีกครั้ง เสียงดังกว่าเดิม ...มัทธรู้สึกเหมือนถูกจับแก้ผ้าประจานต่อหน้าฝูงชน ... แก่ร้องต่อว่า

“รู้แล้วมึงอย่าบอก ทั้งนาในนานอกพ่อยกให้” ทุกคนร้องรับโดยอัตโนมัติ พร้อมกับหัวเราะครั้นคราง

(คนในนิทาน, 2561: 31-32, 149-150)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างพ่อตากับลูกเขย ซึ่งเป็นการแย่งชิงอำนาจในครอบครัว ในเมื่อมีสมาชิกใหม่เข้ามาในครอบครัวเป็นการแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายหญิง อาจเกิดการแย่งชิงฐานะความเป็นผู้นำและทรัพย์สินของครอบครัว เช่น ลูกเขยที่ใช้ความลับเป็นเครื่องมือข่มขู่พ่อตาเพื่อแลกกับอำนาจและทรัพย์สินในครอบครัว มุ่งผลประโยชน์ส่วนตน ทำให้พ่อต่าจายอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ลูกเขยเพื่อรักษาชื่อเสียงและสถานะของตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้สร้างความสัมพันธ์ที่แตกร้าง ทำให้ความสัมพันธ์ตึงเครียด ดังนั้น แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างพ่อตากับลูกเขยเป็นการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว ทำให้ขาดความอบอุ่น และขาดความกตัญญูต่อผู้ใหญ่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ราบรื่น

ในนวนิยายเรื่อง “พุทธศักราชอัสตงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ” ได้กล่าวถึงยายศรีที่แต่งงานกับตาหวดตง แต่ตาหวดตงเป็นคนที่มิเมียและลูกอยู่แล้ว การที่ตาหวดตงหายไปและไม่ได้กลับไปหาลูกเมียเก่าแต่กลับไปหาเมียคนใหม่อีกคน ดังตัวอย่างที่ว่า

...ยายศรีเล่าให้ฟังหลายครั้ง เรื่องผู้ชายคนนั้นทำให้แกต้องร้องไห้ รู่ ๆ เขาหายไปเฉย ๆ ไม่มีคำลา ไม่มีคำอธิบาย ไม่กลับมาเก็บข้าวของ รวากับทิ้งทุกสิ่งไว้ที่มันตั้งใจยายตราบนาน หลายเดือนต่อมา ยายศรีถึงรู้ว่าเขามีเมียลูกอยู่ก่อนแล้ว เจ็บซ้ำไม่ทันสร้าง ไม่ถึงครึ่งปี เขายังทิ้งทั้งยายศรีและเมียเก่าไปอยู่กับผู้หญิงใหม่ ยายศรีหัวใจสลายซ้ำซ้อนสองครั้งติดต่อกัน

ยายทำยังไง... ยายทำยังไงได้ ยายเสียบไปก่อนตอบ ได้แค่อย่างเดียว... ร้องไห้ ร้องจนน้ำตาแทบกลายเป็นสายเลือด...

(พุทธศักราชอัลดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ, 2561: 18-19)

จากตัวอย่างสะท้อนถึงปัญหาในครอบครัวที่สามีมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ ไม่รู้จักพอเรื่องเพศ ความมักมากในกาม และขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว การมีเมียหลายคนทำให้ผู้หญิงที่เป็นเมียถูกหลอกลวง สุดท้ายไม่เพียงต้องเสียใจเท่านั้น แต่ยังต้องรับภาระทั้งหมดในการดูแลบ้านและครอบครัวเพียงลำพัง ต้องเลี้ยงลูกโดยไม่มีผู้ครอง ทำให้ภรรยาขาดการสนับสนุนทั้งด้านการเงินและจิตใจ อีกทั้งลูกยังขาดความอบอุ่นและความรักจากพ่อ รวมถึงขาดความมั่นคงทั้งทางจิตใจและเศรษฐกิจ ส่งผลทางลบที่ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวต่าง ๆ และมีผลต่อการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวทำให้ขาดความไว้วางใจและความรักในอนาคต

3. ปัญหาหนี้สิน

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิต โดยใช้เงินเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่าง ๆ การมีเงินน้อยอาจทำให้เกิดความทุกข์ยากในการดำเนินชีวิตหรือประกอบอาชีพได้ยากลำบาก ดังนั้น บางคนจึงต้องทำงานอย่างหนักหรือกู้ยืมเงินเพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของตนเอง ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีบททั้ง 17 เรื่องที่มีนามาศึกษาได้นำเสนอปัญหาหนี้สินจากการกู้ยืมเงิน ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง “ภูเขาหน้าตา” ได้กล่าวถึงญาติของกอนนี่ที่ออกข่าวเรื่องสินสอดสามหมื่นห้าพันบาท ซึ่งเป็นราคาที่แพงที่สุดเท่าที่เคยได้ยิน ทำให้ปะของกอนนี่ต้องหาวิธีหาเงินมาสู่ของลูกสะใภ้ สุดท้ายจึงต้องจำนองที่ดินและได้รับความช่วยเหลือจากนายหมัด ดังตัวอย่างที่ว่า

ฝ่ายญาติของกอนนี่ออกข่าวเรื่องสินสอดสามหมื่นห้าพันบาท ซึ่งแพงที่สุดเท่าที่เคยได้ยิน โดยยกประเด็นว่าค่าสินสอดนี้ทำให้ดีดตีหม่ามผู้ยากจนต้องคิดหนักว่าจะหาเงินจากไหน ท้ายสุดอาจต้องยกเลิกการสู่ขอไป ความทุกข์ใจตกอยู่กับดีดตีหม่าม แม้ว่าราคาที่ดินสูงขึ้น แต่ชาวรากหญ้าแทบไม่ได้ประโยชน์ ปะ จึงต้องจำนองที่นาห้าบั้งเพื่อแลกเงินสามหมื่นห้าพันบาท ซึ่งเป็นไปด้วยความยากลำบาก... แต่มีปาฏิหาริย์เกิดขึ้น “นายหมัดชาวบ้านหัวเขาที่มีเงินสะสมและเคยเป็นลูกศิษย์ของครู ได้ช่วยเหลือเงินจำนวนนี้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องไถ่คืน ปะจึงรับปากและยื่นโฉนดที่ดินเป็นหลักประกัน”

(ภูเขาหน้าตา, 2565: 55-56)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหนี้สินที่เกิดจากค่านิยมที่เกี่ยวกับค่าสินสอดและผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและนโยบายของรัฐที่มุ่งการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนเมืองให้เป็นสนามการค้าได้ส่งผลให้ราคาที่ดินสูงขึ้น แม้ชาวบ้านยังคงประสบกับความยากลำบากและไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันยังให้เห็นถึงปัญหาของนโยบายที่ไม่สามารถตอบโจทย์ปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง ดังตัวอย่างที่กล่าวปัญหาหนี้สินจากค่าสินสอด ครอบครัวที่มีฐานะยากจนต้องประสบกับแรงกดดันจากค่านิยมในสังคม จนต้องกู้ยืมเงินหรือจำนองที่ดินเพื่อจ่ายค่าสินสอดได้ ซึ่งต้องสร้างหนี้สินเพิ่มเติม ทำให้ชีวิตครอบครัวในอนาคตยากลำบากยิ่งขึ้น ดังนั้น ปัญหาเหล่านี้ไม่เพียงเป็นปัญหาของบุคคลยังเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐที่ไม่สามารถช่วยตอบสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาความยากจนของชาวบ้านได้อย่างแท้จริง ทำให้ปัญหาอยู่ในวงเวียนเสมอ

นอกจากนี้ ในนวนิยายเรื่อง “ภูเขาหน้าตา” ได้กล่าวถึงตัวละคร “กอนนี่” ที่บ่นถึงปัญหาหนี้สิน โดยเงินเดือนเพียงสามพันหกร้อยบาทไม่เพียงพอให้ชีวิตดำเนินไปจนถึงสิ้นเดือน ทำให้ต้องพึ่งพานายทุนเพื่อความอยู่รอด และต้องเสียดอกเบี้ยจำนวนมาก ซึ่งสร้างปัญหาและความปวดหัวไม่รู้จบ ดังตัวอย่างที่ว่า

...ครั้นเลิกงานกลับบ้านนั่งบ่นปัญหาหนี้สิน ส่วนแม่ยายก็บ่นกระปอดกระแปดไม่เคยสอนลูกใช้เงินประหยัด... เงินเดือนเพียงสามพันหกร้อยบาท น้อยจนไม่พอจ่าย ต้องพึ่งนายทุนให้อยู่รอดในแต่ละเดือน บางครั้งทะเลาะหาเงินทั้งวัน ได้มาหนึ่งหมื่นต้องส่งดอกเบี้ยสิ้นเดือนนับพันบาท... “นายทุนคือ งูตัวใหญ่กินโลก กลืนคนนอนขดตัวขู่พอกับคนไม่มีทางสู้ มันเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างกันแน่ แต่เมื่อไม่มีดอกเบี้ยจ่าย นายทุนก็เอาดอกทบต้นเหมือนงูกัด ชูจะฟ้องศาลหักเงินเดือนให้เจ็บใจ”

(ภูเขาหน้าตา, 2565: 68-69)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาหนี้สินที่เกิดจากรายได้ต่ำและค่าใช้จ่ายที่มากกว่ารายได้ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน คนชั้นล่างจึงต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนที่คิดดอกเบี้ยสูง ทำให้หนี้สินสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พฤติกรรมเหล่านี้ให้เห็นถึงปัญหาการเอาเปรียบของนายทุนที่คิดดอกเบี้ยสูง เมื่อไม่มีเงินชำระหนี้ในแต่ละเดือน ดอกเบี้ยก็จะถูกทบเป็นเงินต้น ทำให้ยอดหนี้ที่กู้ยืมเพิ่มขึ้นไปอีก เจ้าหนี้ถูกเปรียบเทียบกับเป็นงูตัวใหญ่ที่จ้องจะกลืนเหยื่อซึ่งก็คือลูกหนี้ที่ไม่มีทางต่อสู้ได้ในระบบที่ไม่เป็นธรรม สถานะหนี้สินเช่นนี้จึงกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและครอบครัวในภาพรวมด้วย

4. ปัญหาการว่างงาน

ปัญหาการว่างงานในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกัน สาเหตุของการว่างงานอาจเกิดจากการว่างงานตามฤดูกาล การว่างงานแบบแฝง หรือการว่างงานที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ และแม้กระทั่งการว่างงานที่มาจากรโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ไม่อำนวย ซึ่งอาจนำไปสู่การเลิกจ้างพนักงาน ผู้ที่ประสบปัญหาการว่างงานมักรู้สึกไม่มีความหวัง ขาดความมั่นคง และไม่มีรายได้ในการดำเนินชีวิตและเลี้ยงดูครอบครัว เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความเครียด ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีบททั้ง 17 เรื่องที่มีนำมาศึกษาได้นำเสนอปัญหาการว่างงานในด้านกลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ทางการทำได้ยากและถูกกีดกัน และการนำหุ่นยนต์และปัญญาประดิษฐ์มาแทนที่แรงงานมนุษย์ ดังตัวอย่าง นวนิยายเรื่อง “ในกับดักและกลางวงล้อม” ได้กล่าวถึงนักแสวงโชคไร้จุดหมายในกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มคนที่เป็คนพิการ มีความบกพร่องทางร่างกาย บางคนถูกไล่ออกจากโรงงาน บางคนทำบัตรประชาชนหาย ไม่มีที่ไหนรับเข้าทำงาน ทำให้ชีวิตที่ยากลำบาก ดังตัวอย่างที่ว่า

...หยุดลงทุกครั้งที่มีมองเห็นเด็กหนุ่มหรือชายฉกรรจ์สะพายกระเป๋าเดินท่อม ๆ เลียบริมถนนอย่างไม่รู้จุดหมายปลายทาง...

นักแสวงโชคผู้ไร้จุดหมายและกำลังหิวจนตัวสั่น บ้างก็ถูกขับออกจากโรงงานห้องแถว ย่านชานเมืองกรุงเทพฯ บ้างก็ทำบัตรประชาชนหาย ไม่มีที่ไหนรับเข้าทำงาน ไม่มีรถที่จะรับคว่ำฟางเส้นเล็ก ๆ ที่ลอยผ่านไป แล้วเขาก็ถูกขัดต้อนไปกองรวมกับคนอื่น ๆ ได้เพียงหมาแหงนที่เริ่มเอ่อัด

(ในกับดักและกลางวงล้อม, 2561: 21)

จากตัวอย่างสะท้อนปัญหาการว่างงานของกลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่พยายามหางานทำแต่ไม่สามารถหางานได้ เช่น ถูกไล่ออกจากโรงงาน หรือทำบัตรประชาชนหาย ไม่มีที่ไหนยอมรับเข้าทำงาน เนื่องจากคนกลุ่มนี้มักไม่เป็นที่ยอมรับและถูกปฏิเสธจากสังคม ส่งผลให้คนเหล่านี้ไม่มีโอกาสในการทำงาน ชีวิตจึงยากลำบาก และไม่ได้ได้รับความเท่าเทียมกันในสังคม อาจต้องทำงานที่มีค่าตอบแทนต่ำ ใช้แรงงานหนัก และสภาพการทำงานที่ย่ำแย่ ดังนั้น คนกลุ่มนี้จึงถูกมองว่าเป็นคนชายขอบในสังคม ทำให้ชีวิตยากลำบากและไม่มีทางเลือกที่ดี

นอกจากนี้ ในนวนิยายเรื่อง “วรรณกรรมที่แท้จริงน่าจะต้องใช้คอมพิวเตอร์เขียนเท่านั้นไม่รู้หรอก” ได้กล่าวถึงผู้ประพันธ์ชื่อดัง “โนบุโอะ” และเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งถูกนำมาเปรียบเทียบกับมนุษย์ โดยโนบุโอะได้สร้าง “ซิโยะ” ซึ่งเป็นหุ่นยนต์เอไอที่มีความสามารถด้านการเขียน ทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับผู้ประพันธ์อย่าง “โนบุโอะ” เอง ดังตัวอย่างที่ว่า

“สักวันหนึ่ง จะมีไหมนะ วันที่ผู้คนกลับมาอ่านหนังสือของฉันอีกครั้ง ไม่หรอก ไม่มีทางอีกแล้ว ไม่ ไม่ ไม่ ทุกอย่างจบลงแล้ว เศษซากของอารยธรรมที่น่าสงสาร ฉันควรกินยา หรือหมอลดความวิตกกังวลให้ฉันตายไปซะ หรือฉันตายไปนานแล้ว นักเขียนจะตายอย่างแท้จริงเมื่อคนเลิกอ่านงานของพวกเขา และฉันก็ตายไปนานแล้ว ไม่มีคนอ่านงานของฉันอีกแล้ว ฉันจึงตาย ตายก่อนที่ร่างเนื้อของฉันจะตายเสียอีก”

(วรรณกรรมที่แท้จริงน่าจะต้องใช้คอมพิวเตอร์เขียนเท่านั้นไม่รู้หรอก, 2563: 174)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการว่างงานที่เกิดจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี โดยมีการนำหุ่นยนต์และเอไอเข้ามาทำงานแทนมนุษย์มากขึ้น เช่น งานด้านการเขียน ที่เดิมเคยใช้คนเป็นแรงงานหลักก็เปลี่ยนเป็นการ

ใช้เทคโนโลยีแทน ผลอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดเป็นปัญหาการว่างงาน จึงทำให้แรงงานล้มตลาค ดังนั้น ปัญหาการนำเทคโนโลยี โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์เข้ามาใช้งาน หากผู้ใช้งานขาดความรู้ความเข้าใจและขาดการควบคุม อาจนำไปสู่ผลกระทบเชิงลบต่อผู้ใช้งานเองหนึ่งในผลกระทบที่คือ ปัญหาการว่างงาน หรือการขาดโอกาสในการทำงาน ซึ่งก็เป็นเรื่องให้เห็นในสังคมปัจจุบันโดยทั่วไป

5. ปัญหาเยาวชน

ปัญหาเยาวชน หมายถึง สถานการณ์หรือปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเยาวชนในสังคม ซึ่งขัดต่อระเบียบหรือค่านิยมของคนส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและความคิดของคนในสังคม ทำให้เกิดความไม่ยอมรับและความไม่พอใจ เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาขาดการศึกษา ปัญหาแรงงานเด็ก และปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัยต่าง ๆ ในสังคมไทย ผลการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 17 เรื่องที่มีนำมาศึกษาได้นำเสนอปัญหาไม่สนใจการเรียน แรงงานเด็ก และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย ดังตัวอย่างที่ว่า

1) ไม่สนใจการเรียน ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง “เดฟีน: เรื่องเล่าของตระกูลคนเขี้ยนเสื่อจากไทรบุรี” ได้กล่าวถึงเดฟีนที่ได้เิกชนมาตัวหนึ่ง ต่อมาเขาหลงรักในท่วงท่าสง่างามของเิกชน และอยู่กับเิกชนจนลิ้มวันลิ้มคืน ไม่ไปโรงเรียนด้วย ดังตัวอย่างที่ว่า

นับแต่นั้นเดฟีนหมกมุ่นอยู่กับเิกชนจนลิ้มวันลิ้มคืน จนน่ายกยต้องไลให้ไปกินข้าวกินปลา

วันหนึ่งพ่อพูดขึ้นว่า “หากลูกไม่ไปโรงเรียน ลูกต้องหัดกินหญ้าแทนข้าว”

(เดฟีน: เรื่องเล่าของตระกูลคนเขี้ยนเสื่อจากไทรบุรี, 2564: 74)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการศึกษาของเยาวชน ซึ่งเกิดจากการที่เยาวชนเป็นคนที่สนใจสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายและมีความกระตือรือร้นกับของเล่นหรือสิ่งใหม่ ๆ ส่งผลให้ไม่ยอมเรียน จึงไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าเยาวชนอยู่ในช่วงวัยที่ง่ายต่อการหลงใหลสิ่งใหม่ ๆ และต้องการคำแนะนำที่ถูกต้องจากผู้ใหญ่รอบข้าง เพื่อให้เติบโตเป็นคนดีของสังคม

2) แรงงานเด็ก ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง “ในกับดักและกลางวงล้อม” ที่กล่าวถึงไต้พจน์ เมื่อสำรวจไพรพล เขาพบว่าเด็กอายุประมาณสิบหกปีกับพี่ชายของเขาทำงานบนเรือวนด้วยกัน ดังตัวอย่างที่ว่า

แกกวาดสายตาม่านกลุ่มห้าคนแรกที่นอนหัวหนุนกระเป๋าน้ำลายไหลยัด หยุดลงตรงเด็กหนุ่มหัวหยิก วัยสิบหก ที่นอนอยู่เคียงข้างพี่ชาย ความหนักใจเล็ก ๆ ผุดขึ้นในใจ กองทัพพวนล้อมของแกเต็มไปด้วยลูกเรือไม่เคยทะเลด่อนล่า ไม่ต่างจากทหารใหม่ที่จับปืนสู่มรภุมิรบหนแรก...

(ในกับดักและกลางวงล้อม, 2561: 34)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาแรงงานวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจนและไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียน ทำให้วัยรุ่นต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ส่งผลให้วัยรุ่นไม่ได้ใช้ชีวิตเหมือนเพื่อน ๆ ที่ได้เรียนในโรงเรียน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าในสังคมปัจจุบัน ความยากจนของครอบครัวเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นต้องขาดการศึกษาและทำงานในวัยเรียน

3) พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับช่วงวัย ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง “รอยสนธยา” ได้กล่าวถึงเด็กอาชีวศึกษาที่รอให้กิจกรรมหน้าเสาธงเสร็จสิ้น โดยส่วนใหญ่ใช้เวลาในการสูบบุหรี่ แม้ว่าบางคนอาจไม่สามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ตลอดชีวิต แต่ในช่วงเวลานั้น การจุดบุหรี่ทำให้พวกเขารู้สึกเชื่อมโยงกับเพื่อน ๆ มากกว่าจะนึกถึงอันตรายจากโรคมะเร็ง ดังตัวอย่างที่ว่า

การผลาญเวลารอให้กิจกรรมหน้าเสาธงเสร็จสิ้น ...คือการดูดบุหรี่ ซึ่งผมพยายามดูดอยู่บ้างทั้งที่ดูไม่เป็น พวกเด็กแก้มักแอบซ่อนเอาบุหรี่ยาสูบเข้ามาในโรงเรียน และบางคนก็เลิกบุหรี่ไม่ได้ไปทั้งชีวิตจนกว่าจะตายด้วยโรคปอด แต่ในช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต เมื่อบุหรี่ยาสูบถูกได้รับการจุดขึ้น... ผมจะรู้สึกราวกับควันบุหรี่เป็นกำยานศักดิ์สิทธิ์ที่คอยป้องกันจากการอยู่โดดเดี่ยวลำพัง และบางครั้งก็กลืนบุหรี่ยาสูบทำให้ผมรู้สึกถึงเพื่อนมากกว่าจะนึกถึงมะเร็งบ่อยครั้งที่ผมนึกถึงเพื่อนคนหนึ่ง ...เพื่อนซึ่งผมเคยพยายามบอกให้มันลดบุหรี่ยาสูบบ้างเพื่อตัวมันเอง แต่ไม่เคยสำเร็จ

(รอยสนธยา, 2562: 34)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมกาสูบหรี่ของนักเรียนในโรงเรียน ซึ่งไม่เหมาะสมกับช่วงวัย แม้โรงเรียนจะมีกฎหมายห้ามสูบหรี่ แต่นักเรียนยังสามารถเข้าถึงบุหรี่ได้ง่าย ในสังคมปัจจุบัน บุหรี่ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ใช้ในปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสังคม การสูบหรี่ถูกมองว่าเป็นวิธีสร้างอัตลักษณ์ความเป็นชาย และวัยรุ่นบางคนอาจใช้บุหรี่เป็นสื่อในการแสดงความรู้สึกหรือเพื่อให้ได้รับการยอมรับในความสัมพันธ์ อำนวย และสถานะทางสังคม พฤติกรรมกาสูบหรี่ของนักเรียนเป็นผลจากการเรียนรู้ผ่านสภาพแวดล้อมทางสังคมและการขัดเกลาทางสังคมที่ไม่ดี แม้ว่าพวกเขาจะรับรู้ถึงผลกระทบต่อสุขภาพจากการสูบหรี่ แต่การเลิกสูบหรี่ไม่ใช่เรื่องง่าย จำเป็นต้องมีความตั้งใจอย่างแท้จริง และได้รับกำลังใจและแรงสนับสนุนจากตนเอง ครอบครัว เพื่อน และสังคม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจากนวนิยายที่เข้ารอบสุดท้ายรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2561 และ 2564 พบปัญหาสังคม 5) ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาสภาพความเป็นอยู่ สะท้อนให้เห็นถึงความยากลำบากในสภาพความเป็นอยู่ทั้งในเมืองและชนบท เมืองประสบปัญหาความแออัด ค่าครองชีพสูง ฝุ่นละออง และการจราจรที่ยากลำบาก น้ำท่วมทำให้ระบบระบายน้ำและโครงสร้างพื้นฐานไม่พอ ในชนบทประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมและดินโคลนถล่ม ส่งผลต่อการดำรงชีวิตและสร้างความไม่มั่นคงทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้ และระหว่างพ่อตากับลูกเขย เป็นปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างทางความคิดและค่านิยมของคนต่างวัย รวมถึงปัญหาความเชื่อสัจย์ของคู่สมรสที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและสร้างความตึงเครียดทางจิตใจ 3) ปัญหาหนี้สิน แสดงให้เห็นถึงหนี้สินเกิดจากค่านิยมค่าสินสอดและนโยบายเศรษฐกิจที่ทำให้ครอบครัวยากจนต้องกู้เงินและจำนองที่ดิน ดอกเบี้ยแพงจากนายทุน ทำให้หนี้สินสะสมและไม่เป็นธรรม 4) ปัญหาการว่างงาน การใช้เทคโนโลยีที่นำหุ่นยนต์และเอไอเข้ามาทำงานแทนมนุษย์ รวมถึงการที่กลุ่มคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายไม่สามารถหางานทำได้ แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสในการทำงาน ทำให้ชีวิตลำบาก 5) ปัญหาเยาวชน ปัญหาการศึกษาและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน เช่น การไม่สนใจการเรียน การเป็นแรงงานเด็ก และการสูบหรี่ แสดงให้เห็นถึงผลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและครอบครัวที่ขาดความมั่นคง ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541: 197) กล่าวว่า วรรณกรรมประเภทนวนิยายสะท้อนภาพของสังคม โดยนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายใต้ระบบวัฒนธรรมเดียวกันจากสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ไม่ว่านักประพันธ์จะตั้งใจหรือไม่ จึงมีนวนิยายของไทยจำนวนมากที่สะท้อนสภาพสังคมไทยในหลายด้าน รวมถึงปัญหาสังคมที่มีหลากหลายไปตามสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรวิชัย บุญทา (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงในเรื่องสั้นที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2560” พบว่า ความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้น 1) ความรุนแรงทางตรง พบความรุนแรงต่อทรัพย์สิน และความรุนแรงในครอบครัว 2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง พบความรุนแรงทางเศรษฐกิจ ความรุนแรงทางการเมือง ความรุนแรงต่อสถานะและบทบาททางสังคม ความรุนแรงต่อสถาบันครอบครัว และความรุนแรงทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้การวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมในวรรณกรรมที่เข้ารอบสุดท้ายของรางวัลซีไรต์ประเภทอื่น เช่น เรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในวรรณกรรมไทยและวรรณกรรมจีน เพื่อให้ได้มุมมองความเข้าใจและการรับรู้ปัญหาสังคมอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กร ศิริวัฒน์. (2561). *คนในนิทาน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นาค.
- กิตติศักดิ์ แก้วตา. (2566). *วาทกรรมชายขอบในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2551-2560*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กิตติศักดิ์ คชนทร์. (2559). *บ้านในโคลน*. นครศรีธรรมราช : แมวบ้าน.
- จิตานันท์ เหลืองเพียรสมุท. (2563). *วรรณกรรมที่แท้จริงนะ ต้องใช้คอมพิวเตอร์เขียนเท่านั้นไม่รู้เหรอ*. สระบุรี :
พะไล์ พับลิชชิ่ง.
- จินตนา อินทร์แฮมม. (2562). *บทความออนไลน์เรื่อง: สังคม สิ่งแวดล้อม เรื่องเล่าส่วนบุคคล ทิศทางวรรณกรรม
ไทยจาก 8 Shortlist ซีไรต์ ปี 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ARIT NPRU,
12 พฤศจิกายน, 1-2.
- ทรงศีล ทิวสมบุญ. (2562). *รอยสนธยา*. กรุงเทพฯ : คละสี.
- ธเนศ เวศร์ภาดา (2561). *ไทยโพสต์*. Retrieved on 25 September 2024 from <https://www.thaipost.net/main/detail/15601>.
- ประชาคม ลุนาชัย. (2561). *ในก้นดักและกลางวงล้อม*. นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- ปราปต์. (2564). *สุสานสยาม*. กรุงเทพฯ : สมมติ.
- รินฤทัย สัจจพันธ์. (2547). “25 ปีซีไรต์” ใน 25 ปีซีไรต์ *รวมบทวิจารณ์คัดสรร*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- วชิรวิชัย บุญทา. (2566). *ความรุนแรงในเรื่องสั้นที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัล
ซีไรต์ประจำปี 2560*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิชลา ยิ้มแย้ม. (2558). *ภาพครอบครัวในนวนิยายรางวัลซีไรต์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ธรรมชาติ.
- วีรพร นิติประภา. (2561). *พุทธศักราชอัสดงกับทรงจำของทรงจำของแมวกุหลาบดำ*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ศิริวรรณ แก้วกาญจน์. (2564). *เดฟีน: เรื่องเล่าของตระกูลคนเขียนเสือจากไทรบุรี*. กรุงเทพฯ : ผจญภัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2542). *สังคมวิทยาปัญหาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิดา สุวรรณวงษ์. (2564). *สังคมเมืองร่วมสมัยในวรรณกรรมสมัยใหม่ของขวัญของภาคินัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุสรณ์ มาราสา. (2565). *ภูเขาน้ำตา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สตูล: บลูเบิร์ด.
- อ้อมแก้ว กัลยาณพงศ์. (2561). *อีกไม่นานเราจะสูญหาย*. นครปฐม: เม่นวรรณกรรม.
- อิงอร สุพันธ์ุณิข. (2558). *เลื่อมลายสายรุ้ง: ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mo Ling Fen. (2560). *ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย: ในนวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2508 – 2557*. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.